

Secció I.- COMUNITAT AUTONOMA DE LES ILLES BALEARS

1.- Disposicions Generals

CONSELLERIA ADJUNTA A PRESIDÈNCIA

DECRET LEGISLATIU 79/1990, de 6 de setembre, pel qual s'aprova el text refòs de la Compilació del Dret Civil de les Illes Balears.

La Llei 8/1990, de 28 de juny, sobre la Compilació del Dret Civil de Balears ha vingut a modificar multitud de preceptes de la Compilació del Dret Civil Especial de Balears, aprovada per Llei 5/61, de 19 d'abril.

L'entrada en vigor de la Llei 8/1990 ha comportat que el Dret Civil de Balears sigui regulat per dues disposicions diferents i, per això mateix, l'article vint-i-cinquè de la Llei esmentada autoritza el Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears a aprovar, mitjançant Decret Legislatiu, un text refòs que reculli, per una banda, els preceptes encara vigents de la Llei 5/1961 i, per una altra, les innovacions introduïdes pel Parlament de les Illes Balears mitjançant la Llei 8/1990.

La delegació legislativa, que per primera vegada s'utilitza a la nostra Comunitat, es realitza en virtut del que disposa l'article 27.1 del nostre Estatut, que diu: "... El Parlament podrà delegar en el Govern de les Illes Balears la potestat de dictar normes amb categoria de llei en els termes i supòsits de delegació previstos en els articles 82, 83 i 84 de la Constitució".

També l'article 18 de la Llei 5/1984, de Règim Jurídic de l'Administració de la C.A.I.B. estableix que: "És competència del Govern... 4. Exercir la potestat legislativa delegada, d'acord amb els supòsits previstos a l'article 27.1 de l'Estatut".

Per tot l'expressat abans i atesa l'autorització rebuda del Parlament per a elaborar un text refòs de la Compilació del Dret Civil de les Illes Balears, a proposta del Conseller Adjunt a la Presidència, i havent-ho considerat el Consell de Govern de la Comunitat Autònoma de les Illes Balears a la sessió tinguda dia 6 de setembre de 1990,

DECRET :

Article únic.- S'aprova el text refòs de la Compilació del Dret Civil de les Illes Balears que s'insereix a continuació.

Donat a Palma de Mallorca, a dia sis de setembre de mil nou-cents noranta.

EL PRESIDENT,

Signat: Gabriel Cañellas Fons

El Conseller Adjunt a la Presidència,
Signat: Francisco Gilet Girat

COMPILACIÓ DEL DRET CIVIL DE BALEARS

TÍTOL PRELIMINAR.- De l'aplicació del Dret Civil de Balears

Article 1.- El Dret civil de les Illes Balears regirà amb preferència al Codi Civil i d'altres lleis estatals, d'acord amb l'establert a la Constitució i a l'Estatut d'Autonomia, sense perjudici de les normes de caràcter civil que, segons la mateixa Constitució, hi siguin d'aplicació directa i general.

El Dret civil de Balears s'interpretarà i integrarà prenent en consideració els principis generals que l'informen, així com les lleis, els costums, la jurisprudència i la doctrina que encarnen la tradició jurídica de les illes.

Per manca de llei i costums del Dret balear, s'aplicarà supletòriament el Codi Civil i d'altres lleis civils estatals, sempre que les normes d'aquestes no s'oposin als principis del seu ordenament jurídic.

Article 2.- Les normes del Dret civil de Balears tendran eficàcia en el territori de la Comunitat Autònoma i seran d'aplicació a aquells que hi resideixin sense necessitat de provar-ne el veïnatge civil. Se n'exceptuen els casos en què, d'acord amb el Dret interregional o internacional privat, s'hagin d'aplicar unes altres normes.

El veïnatge i els conflictes interinsulars de normes es regularan pel Codi Civil i d'altres disposicions d'aplicació general.

LLIBRE I.- DE LES DISPOSICIONS APLICABLES A L'ILLA DE MALLORCA.

TÍTOL I.- Del règim econòmic conjugal

1. El règim econòmic conjugal serà el convingut a capítols, formalitzats en escriptura pública, abans o durant el matrimoni, i, en defecte d'aquests, el de separació de béns.

2. En aquest règim cada cònjuge serà facultat per realitzar qualssevol actes o negocis de domini, administració, gaudi i disposició dels seus béns, sense perjudici de l'establert a l'article següent.

3. Seran béns propis de cada cònjuge aquells que li pertanyin en establir

el règim de separació i aquells que adquireixi per qualsevol títol mentre aquest sigui vigent.

No obstant això, tret de prova en contra, es presumirà que pertanyen al cònjuge, per meitat, els béns que integren el parament de casa, però no es consideraran compresos a la presumpció les joies i els objectes artístics o històrics de valor considerable. A la mort d'un dels cònjuges, aquells correspondran en propietat al sobrevingent i no es computaran en el seu haver.

4. Cada cònjuge respondrà amb els béns propis del compliment de les obligacions que hagués contret. No obstant això, de les causades per l'aixecament de les càrregues del matrimoni, en serà subsidiàriament responsable l'altre cònjuge.

Article 4.-

1. Els béns propis de cada cònjuge seran afectes a l'aixecament de les càrregues del matrimoni. En defecte de pacte, cadascun dels cònjuges hi contribuirà en proporció als seus recursos econòmics; es considera com a contribució el treball per a la família.

Si s'incomplís, totalment o parcialment, aquest deure, per part d'un dels cònjuges, l'altre podrà sol·licitar al jutge que adopti les mesures oportunes per tal d'assegurar-ne el compliment.

2. Cada cònjuge podrà conferir a l'altre, expressament o tàcitament, l'administració dels seus béns, així com revocar-la, condicionar-la o restringir-la. El cònjuge administrador tindrà les obligacions pròpies del mandatari i haurà de retornar, a la finalització del mandat, tan sols els fruits existents i aquells amb els quals s'hagués enriquit.

3. Els cònjuges podran celebrar entre si tota classe de contractes i transmetre's béns i drets per qualsevol títol.

En cas d'impugnació judicial es presumirà, tret de prova en contra, que la transmissió és gratuïta.

Les donacions entre cònjuges seran revocables únicament per incompliment de càrregues i per ingratitud. Es consideren causes d'ingratitud, a més de les establertes en el Codi Civil, l'incompliment greu o reiterat dels deures conjugals, l'anul·lació del matrimoni, si el donatari hagués obrat de mala fe, i la separació o divorci, quan siguin imputables a aquest els fets que els han causat.

Article 5.- El dot serà sempre voluntari i es regularà pel que s'ha establert a l'escriptura de constitució i, supletòriament, pel règim que tradicionalment ha estat d'aplicació a l'illa.

TÍTOL II.- De les successions

CAPÍTOL I.- Disposicions generals

Article 6.- L'herència es defereix per testament, per Llei i pels contractes regulats en aquest Llibre.

Article 7.- La successió intestada solament podrà tenir lloc en defecte d'hereu instituit i és incompatible amb la testada i la contractual.

CAPÍTOL II.- De les donacions universals.

Article 8.- La donació universal de béns presents i futurs confereix al donatari la qualitat d'hereu contractual del donant i li transmet els béns presents que s'hi inclouen.

La donació universal és valedora de present i irrevocable. No obstant això, pot ser revocada, solament pel donant, en el cas d'incompliment de càrregues o d'ingratitud. Es consideren causes d'ingratitud les de l'article 4.3 d'aquesta Compilació. També pot deixar-se sense efecte o modificar-se per acord del donant i del donatari, o dels hereus d'aquest, consignat en escriptura pública. En aquest cas, hi serà d'aplicació l'article 1.342 del Codi Civil.

Si el donatari premoria al donant, transmetrà, tret de pacte en contrari, als seus hereus tots els drets adquirits en virtut de la donació universal. En cap cas la donació universal no quedarà sense efecte per preterició, sense perjudici que els preterits en puguin reclamar la llegítima.

Article 9.- Mort el donant, el donatari en serà l'hereu i no en podrà repudiar l'herència, però sí que podrà fer ús del benefici d'inventari, que comprendrà els béns del donant que no haguessin estat transmesos de present en atorgar-se la donació. Això no obstant, no en podrà detreure la quarta falcídia, si no s'havia pactat expressament.

Els béns obtinguts pel donant després de l'atorgament de la donació, que es conservin en el seu patrimoni al temps de la seva mort sense haver-ne disposat mortis causa, seran adquirits en aquest moment pel donatari en tant que n'és l'hereu.

Article 10.- La donació universal revoca els testaments i els codicils anteriors del donant. Els posteriors només seran efectius quant a la disposició de béns exclosos de la donació. El cridat com a hereu d'aquests tindrà el caràcter d'instituit en cosa certa i determinada i serà considerat com a legatari.

Article 11.- L'exclusió de determinats béns presents no afectarà la universalitat de la donació, així com tampoc la reserva de la facultat de disposar, per qualsevol títol, d'alguns béns o de tots o d'una part dels futurs.

Encara que no se l'hagi reservada, el donant conservarà la facultat de disposar, per acte inter vivos, dels béns futurs.

Si el donant moria sense haver disposat de tots o d'alguns dels béns exclosos de la donació, o d'aquells respecte dels quals s'hagués reservat la facultat

de disposar-ne, els adquirirà el donatari com a hereu del donant.

Article 12.- La donació universal es formalitzarà necessàriament en escriptura pública a l'atorgament de la qual hauran de concòrrer, per ells o representats per persona facultada per a això, amb poder especial, el donant i el donatari. El donant haurà de tenir la lliure disposició dels seus béns i el donatari la capacitat per contractar.

La donació universal podrà atorgar-se en favor d'una o de diverses persones. Si fos successivament, no es podran ultrapassar, en cap cas, els límits assenyalats per a la substitució fideicomissària, ni detreure la quarta trebel·liànica, si no s'havia pactat expressament.

Article 13.- A la donació universal es podran establir limitacions, condicions i substitucions d'acord amb el preceptuat per a la successió testada.

La donació universal podrà ser efectiva a la mort del donant, o a la d'aquest i del seu consort, així com contenir qualsevol altra clàusula per la qual se n'ajorni l'efectivitat. També podrà ser efectiva de present.

En els supòsits d'ajornament, el donant i el donatari seran considerats, respectivament, com a usufructuari i nu propietari dels béns donats, i el donant no tindrà l'obligació de formalitzar inventari ni de prestar fiança.

Si la donació havia de tenir efectivitat en vida del donant, aquest s'haurà de reservar, en plena propietat o en usdefruit, el necessari per a viure en un estat corresponent a les seves circumstàncies.

El donant podrà encomanar al donatari universal les facultats de distribució previstes als articles 18 i següents.

A les donacions universals podran efectuar-se nomenaments o encàrrecs relatius a la successió del donant, amb la mateixa amplitud i eficàcia que a les disposicions de darreres voluntats.

CAPÍTOL III.- De la successió testada

Secció 1.ª.- De la institució d'hereu

Article 14.- La institució d'hereu és requisit essencial per a la validesa del testament.

Encara que no s'utilitzi la paraula hereu, qualsevol disposició del testador que atribueixi clarament a l'afavorit aquesta qualitat, valdrà com a feta a títol universal.

A les substitucions pupil·lar i exemplar, l'ascendent, en el testament que atorgui per a la pròpia herència, pot, en relació amb la del descendent, instituir hereus d'aquest i establir d'altres disposicions, sense perjudici de les llegítimes, el pagament de les quals podrà, així mateix, autoritzar en doblers. No obstant això, l'exemplar quedarà sense efecte si el descendent havia atorgat testament o donació universal vàlids.

Ambdues institucions impliquen la vulgar tàcita respecte dels béns procedents de l'herència del substituent.

Si diversos descendents substitueixen pupil·larment o exemplarment el mateix descendent, cada substitució tindrà eficàcia en relació amb els béns que el substituït hagi adquirit per herència o per llegat del descendent i subsisteixin a la mort d'aquell; però, en relació amb l'herència del menor o de l'incapacitat, únicament tindrà eficàcia l'ordenada per l'ascendent mort de grau més pròxim i, si són d'igual grau, la del darrer que morí.

Article 15.- L'hereu o hereus instituïts només en cosa certa, quan concorrin amb hereu o hereus instituïts sense aquesta assignació, seran considerats com a simples legataris. Però, si l'hereu únic o tots els hereus instituïts ho són en cosa certa, es consideraran legataris i, quant a la resta de l'herència, tendran el caràcter d'hereus universals, per parts iguals si fossin diversos.

L'hereu instituït només en usdefruit s'equipararà a l'instituït en cosa certa.

Si, per aplicació del disposat al paràgraf anterior, en resultava simple legatari, ostentarà, tret de disposició contrària del testador, la facultat de prendre possessió per si mateix dels béns objecte del seu dret, sempre que no hi hagués legitmaris.

L'hereu instituït en usdefruit tindrà, sempre que la voluntat del testador no fos una altra, el caràcter d'hereu fiduciari si per a després de la mort d'aquest, s'hagués instituït un altre hereu, el qual es considerarà com a hereu fideicomissari. Si aquest no arribava a ser-ho, l'instituït en usdefruit serà hereu universal, pur i lliure.

Article 16.- El qui és hereu ho és sempre i, en conseqüència, es tendran per no posats en la seva institució la condició resolutorià i els termes suspensiu i resolutori.

En els testaments, el terme incert implica condició, tret que del testament es pugui deduir clarament la voluntat contrària del testador.

L'incompliment de la forma imposada a la institució d'hereu mai no podrà donar lloc a la seva resolució.

Article 17.- Mitjançant codicil, l'atorgant pot addicionar o reformar la seva institució d'hereu dictant disposicions sobre la seva successió a càrrec dels hereus ab intestato; però, en cap cas, no pot instituir hereu, ni revocar la institució atorgada anteriorment ni excloure cap hereu de la successió ni establir substitucions, exceptuant-ne les fideicomissàries i les preventives de residu, ni desheretar legitmaris ni imposar condició a l'hereu. No obstant això, en el codicil podrà expressar el nom de l'hereu o hereus i determinar la porció en què cadascun d'ells hagi de considerar-se instituït, amb les limitacions establertes en aquest article. En el codicil pot establir-se una substitució vulgar al legatari.

L'atorgament de codicils requerirà la mateixa capacitat i les mateixes formalitats externes que els testaments.

El testament ineficax valdrà com a codicil si reuneix els requisits a què es refereix el paràgraf anterior i no és declarat nul per preterició no intencional de legitmaris.

Els codicils produeixen la modificació del testament o del codicil anteriors en allò que resultin alterats o incompatibles.

Els codicils queden revocats pel testament posterior, si aquest no els confirma expressament. Serà vàlid el codicil merament revocatori.

Article 18.- El testador podrà encomanar a l'instituït hereu, encara que solament fos en l'usdefruit de tots els béns de l'herència o d'una part d'aquests, així com al legatari cridat a l'usdefruit universal d'aquesta que, per acte inter vivos o de darreres voluntats, els assigni a un o els distribueixi entre diversos parents d'aquell o del mateix distribuïdor, o que elegeixi, entre tots ells, hereu o hereus, en parts iguals o desiguals, de les quals han de resultar exclosos els no elegits. En tot cas, se n'hauran de salvar les llegítimes, que es faran efectives segons disposi el mateix distribuïdor d'acord amb aquesta Compilació.

L'encàrrec comprendrà les facultats de distribució i d'elecció, tret que la voluntat expressa del testador fos de limitar-lo només a una.

La distribució o elecció han de fer-se lliurement o amb les condicions que el testador hagi establert, i en cap cas no poden ultrapassar-se els límits assenyalats per a les substitucions fideicomissàries. No obstant això, el distribuïdor podrà ordenar substitucions vulgars en fideicomís a favor de persones incloses al grup de parents indicat.

Les llegítimes es defereixen, també en aquests supòsits, des de la mort del testador, i es podran pagar, sense d'altres formalitats especials, en doblers, si aquell no ho havia prohibit i el distribuïdor així ho disposava. En canvi, si el dia en què quedí efectuada definitivament l'expressada elecció o distribució, no s'haguessin exigit encara les llegítimes ni s'haguessin fet efectives les que s'hagin de satisfer en metàl·lic, es comptaran precisament des d'aquest dia els terminis a què es refereix el paràgraf quart de l'article 48 per tal de comunicar la decisió de pagament de les llegítimes en doblers i per tal d'efectuar-ne el lliurament per l'hereu o hereus.

Article 19.- La distribució o elecció s'hauran d'efectuar pel distribuïdor, bé indicant expressament que usa aquesta facultat, bé adoptant disposicions que impliquin necessàriament l'ús de tal facultat. Les realitzades per acte de darrera voluntat seran revocables; en canvi, no ho seran les instrumentades en acte inter vivos, que es formalitzaran necessàriament en escriptura pública. El distribuïdor ha d'exercitar aquestes facultats personalment, però l'execució del que disposi, en ús d'aquestes, es pot encomanar a una altra persona.

Si l'hereu distribuïdor tenia l'encàrrec limitat, exclusivament, a la distribució dels béns entre els parents que s'assenyalen al testament, l'herència ha de deferir-se en el termini assenyalat pel testador per tal d'efectuar la distribució i, si hi mancava, al temps de la seva mort. Si tenia facultats d'elecció o d'elecció i distribució alhora, l'herència no es deferirà als parents fins que quedí efectuada definitivament l'elecció o la distribució; no obstant això, si l'elegit o l'adjudicatari dels béns per acte inter vivos renunciava a l'elecció o adjudicació el distribuïdor podrà fer ús de bell nou d'aquestes facultats.

Article 20.- Si el distribuïdor deixava d'efectuar, per qualsevol causa, la distribució o l'elecció, hom se subjectarà al que es preveu al testament; a manca de disposició especial, es consideraran instituïts per parts iguals aquells parents del testador o, si és el cas, del mateix hereu o legatari distribuïdor que, havent sobreviscut al distribuïdor en el cas en què l'encàrrec comporti elecció, haguessin estat determinats individualment pel seu nom o circumstàncies, i, en defecte d'aquests, els parents més pròxims en grau entre els genèricament indicats pel testador. En el supòsit que els esmentats parents fossin fills o nebots del causant o del distribuïdor, entraran en lloc del difunt els descendents per estirps, encara que haguessin sobreviscut al testador.

Article 21.- En el fideicomís de distribució els béns omesos en fer-se l'assignació o distribució seran adquirits pel parent o els parents, aquests per parts iguals, a favor dels quals s'hagués verificat l'assignació o la distribució dels altres béns. En el fideicomís d'elecció hom se subjectarà, a aquests efectes, en allò que pertoca, a l'establert als articles 15 i 24.

Article 22.- Si el distribuïdor premoria al testador, s'entendrà establerta, segons l'article 26, una substitució vulgar a favor dels parents entre els qual s'havia de verificar l'elecció o distribució, tenint en compte, si hi eren d'aplicació, les normes de l'article 20.

Article 23.- El distribuïdor tindrà els drets i les obligacions que li corresponguin com a hereu fiduciari; però, no en podrà detreure la quarta trebel·liànica si no era expressament facultat pel testador.

No tan sols els parents instituïts hereus, en el fideicomís d'elecció, sinó també l'assignatari o els destinataris dels béns, en el fideicomís de distribució, tendran la condició d'hereus del testador.

Article 24.- Instituïts conjuntament i per grups diversos hereus en la totalitat o en una mateixa quota de l'herència, encara que no fos a la mateixa clàusula, si per qualsevol causa el qui no arribava a ser hereu de manera efectiva, era del mateix grup, l'acreixement es produirà preferentment entre els altres del mateix grup i només si aquests hi manquen, la seva quota acreixerà als altres instituïts conjuntament.

Sense perjudici de l'establert al paràgraf anterior i al darrer de l'article 42,

el dret d'acréixer es regirà pels preceptes del Codi Civil.

Les quotes hereditàries vacants per la no actuació del dret d'acréixer o perquè no n'ha disposat el testador, incrementaran, necessàriament i proporcionalment, les dels altres hereus instituïts que arribin a ser-ho efectivament, amb subsistència dels llegats i les càrregues que no siguin personalíssimes.

Secció 2ª.- De la substitució fideïcomissària.

Article 25.- En les substitucions fideïcomissàries familiars solament tendran eficàcia els nomenaments successius de fideïcomissaris a favor de persones que no passin de la segona generació, sense limitació de nombre. En les que no siguin familiars solament es podran fer dos nomenaments.

No hi haurà limitació de nombre en el nomenaments a favor de persones que visquin al temps de la defunció del testador.

Article 26.- La substitució fideïcomissària implica sempre la vulgar.

Article 27.- El fideïcomissari que mori abans que es compleixi la condició, no trasmet cap dret als seus successors. Però el testador pot, per a tal supòsit, ordenar una substitució vulgar en fideïcomís, en el qual cas els designats ocuparan el lloc que hauria correspost al fideïcomissari substituït.

Article 28. Els fills posats en condició no es consideraran cridats a l'herència, si no ho són de manera expressa. Això no obstant, se'ls considerarà cridats com a substituïts del seu pare si la substitució fideïcomissària és condicionada al doble esdeveniment que el fiduciari mori sense fills, i aquests, al seu torn, sense fills.

Als efectes del paràgraf anterior es consideraran fills tant els matrimonials com els no matrimonials i els adoptius, a no ser que el testador hi estableixi limitacions de manera expressa.

Article 29.- El fiduciari que hagués practicat inventari de l'herència fideïcomesa en podrà detreure la quarta trebel·liànica si el fideïcomitent no ho havia prohibit expressament. Aquest dret és transmissible als seus hereus.

La trebel·liànica consisteix en la quarta part de l'herència fideïcomesa, amb la deducció prèvia de les despeses i dels deutes i de les lligütes, fins i tot la que pertoqui al mateix fiduciari.

Els requisits que s'hauran d'acomplir inexcusablement perquè el fiduciari pugui fer ús d'aquest dret són els següents:

a) Que l'inventari de l'herència fideïcomesa, que necessàriament haurà de ser judicial o notarial, estigui acabat dins els cent vuitanta dies següents a la delació d'aquest, tret que els béns que la constitueixin es trobin en municipis diferents, o que el fiduciari resideixi fora de l'illa. En aquests supòsits el termini serà d'un any. El retard no imputable al fiduciari no computarà als efectes d'aquest paràgraf.

b) S'hauran de convocar amb trenta dies d'antelació els fideïcomissaris si eren coneguts i, si no ho eren, el representant del Ministeri Fiscal.

A aquests efectes, en els fideïcomisos condicionals s'entendran com a fideïcomissaris coneguts aquells que en el moment de practicar-se l'inventari ostentin la qualitat de fideïcomissaris, malgrat que aquesta titularitat sigui subjecta a la condició i, com a conseqüència, no sigui definitiva.

c) L'inventari s'efectuarà en el lloc on el causant hagués tengut el darrer domicili habitual.

Article 30.- El fiduciari tindrà l'ús i el gaudi dels béns fideïcomesos i dels subrogats i les accions, amb l'obligació de satisfer les lligütes, els llegats i les altres càrregues de l'herència a expenses d'aquesta.

Tindrà l'obligació, a més, de formar inventari i de garantir la restitució dels béns fideïcomesos.

L'inventari es realitzarà d'acord amb el que preveu l'article 29. Quant a les garanties, seran vàlides, amb l'acord previ dels interessats o, si aquests hi manquen, per decisió judicial, qualsevol admissibles en Dret. En allò que es refereix a immobles serà suficient la inscripció de la titularitat del fiduciari en el Registre de la Propietat.

Es consideren rellevats d'aquestes obligacions:

a) Els fiduciaris dispensats pel testador; i
b) Els fills i descendents del fideïcomitent que resultin recíprocament substituïts.

Article 31.- El fiduciari que no s'aculli al benefici d'inventari respon dels deutes i obligacions del causant, sense perjudici del dret a reintegrar-se amb càrrec a l'herència.

Article 32.- Les despeses extraordinàries de conservació i refacció seran satisfetes pel fiduciari amb càrrec a l'herència.

Article 33.- El fiduciari podrà, per ministeri de la Llei, alienar i gravar, en concepte de lliures, els béns fideïcomesos:

a) Mitjançant el consentiment dels fideïcomissaris.
b) Per tal de satisfer-se de la seva quota legítima i de la quarta trebel·liànica, amb la notificació prèvia als fideïcomissaris coneguts.
c) Per tal de pagar deutes i càrregues de l'herència, llegats en metàl·lic i despeses extraordinàries de conservació o refacció dels béns fideïcomesos.

Si hi havia legitimaris que no eren fideïcomissaris, hom s'ajustarà al que es preveu a la Secció quarta d'aquest Capítol.

Article 34.- El fiduciari també podrà, amb l'autorització judicial prèvia, sempre que el testador no ho hagués prohibit expressament, alienar i gravar els béns fideïcomesos i invertir-ne el contravalor, si era el cas, en altres de major rendibilitat o utilitat en substitució dels alienats. A l'expedient d'autorització judicial seran citats els fideïcomissaris o el Ministeri Fiscal, en el cas que aquests no fossin coneguts o no hi haguessin comparegut.

Article 35.- El fiduciari o els hereus d'aquest seran obligats a lliurar la possessió de l'herència al fideïcomissari dins dels trenta dies següents al requeriment procedent; si no ho feien, tendran la consideració de simples detentors.

Article 36.- El fideïcomissari no podrà entrar en possessió de l'herència fideïcomesa sense la prèvia liquidació corresponent. El fiduciari o els hereus d'aquest gaudiran del benefici de retenció dels béns fideïcomesos mentre no siguin reintegrats del saldo al seu favor i de la quarta trebel·liànica que els pugui correspondre.

Article 37.- Si únicament se subjectaven a substitució fideïcomissària els béns que quedaven al fiduciari el dia de la seva mort, aquest podrà alienar i gravar a títol onerós les tres quartes parts dels compresos en la substitució i haurà de restituir l'altra quarta part, si el testador no l'havia rellevat d'aquesta obligació.

El valor dels béns de què hagués disposat el fiduciari s'imputarà a allò que per llegítima, trebel·liànica o d'altres drets li correspongui.

El fiduciari és obligat a formalitzar inventari amb citació dels fideïcomissaris coneguts o del Ministeri Fiscal, en el cas que no ho fossin o que no hi haguessin comparegut. L'inventari es practicarà d'acord amb les normes establertes per a la quarta trebel·liànica.

Amb el fi d'assegurar la restitució de la quarta part reservada als fideïcomissaris, aquests en podran demanar la determinació. Mentre no hagin fet ús d'aquesta facultat no podran exercitar cap acció per impugnar els actes dispositius del fiduciari.

En cas d'indigència o extrema necessitat, el fiduciari podrà disposar també de la quarta part.

Secció 3ª.- De la quarta falcídia.

Article 38.- L'hereu a qui, per raó dels llegats, no quedi lliure la quarta part de l'actiu hereditari líquid, podrà, tret de disposició contrària del testador, reclamar aquesta part. Amb aquesta finalitat es reduiran en la proporció necessària els llegats, i l'hereu els podrà retenir fins que aquella no li hagi estat satisfeta.

Solament podrà exercir aquest dret l'hereu que primerament adquireixi l'herència.

Si els hereus fossin més d'un es calcularà en proporció a les quotes hereditàries respectives, tenint en compte els llegats amb què hagin estat gravats cada un d'ells.

Per tal d'exercir aquest dret, l'hereu haurà de practicar inventari en el temps i forma preceptuats per a la quarta trebel·liànica, en el qual es procedirà a la valoració dels béns i deutes de l'herència i a la dels llegats.

Qui el formalitzi en frau dels legatàris perdrà aquest dret.

Article 39.- Per fixar la falcídia es detreuran les despeses ocasionades per la mort i les d'inventari, així com els deutes i les càrregues de l'herència i les lligütes, fins i tot la de l'hereu que sigui legitimari.

Els prelligats no s'imputaran la falcídia i podran ser objecte de reducció, si n'és el cas, amb els altres llegats.

No es consideraran reduïbles els llegats piadosos o docents, els d'aliments, els de deute propi del testador, els ordenats en pagament de lligütes en allò que n'excedeixin, els subllegats, els de béns l'alienació dels quals es prohibeixi al legatari i els exceptuats de reducció pel mateix testador. La part en què aquests llegats hagin de ser objecte de reducció no afectarà els altres llegats reduïbles.

Article 40.- L'hereu en qui concorri la condició de legitimari tindrà dret a la quarta falcídia i també a la seva llegítima.

L'hereu fiduciari no podrà detreure més que una quarta part falcídia i trebel·liànica, que s'obténdrà reduint els llegats i l'herència fideïcomesa en proporció al valor respectiu.

Secció 4ª.- De les lligütes.

Article 41.- Són legitimaris, en els termes que resulten dels articles següents:

1r. Els fills i descendents per naturalesa, matrimonials i no matrimonials, i els adoptius.
2n. Els pares, per natura o adopció.
3r. El cònjuge viuud.

Article 42.- Constitueix la llegítima dels fills, per naturalesa i adoptius, i, en representació dels premorts, dels seus descendents de les classes indicades, la tercera part de l'haver hereditari si eren quatre o menys de quatre, i la meitat si excedien d'aquest nombre.

Per fixar aquesta llegítima es tendran en compte els fills i les estirps dels

premorts i es comptaran el legitimari instituit hereu, el renunciant, el desheretat, el qui hagi atorgat definició i el declarat indigne de succeir, sense perjudici del dret que els articles 761 i 857 del Codi Civil reconeixen als descendents del declarat indigne o desheretat.

En tots els supòsits en què la llegítima individual no s'hagi de satisfer, passarà a incrementar la part de lliure disposició sense acréixer els col·legitimaris.

Article 43.- A manca de les persones enumerades a l'article anterior, són legitimaris:

- En la successió del fill matrimonial, els seus pares.
- En la del fill no matrimonial, els pares que l'haguessin reconegut o que haguessin estat judicialment declarats com a tals.
- En la del fill adoptiu, els pares adoptants.

En constitueix la llegítima la quarta part de l'haver hereditari. Si concorren ambdós pares es dividirà entre ells, i si n'havia premort algun, corresponderà íntegra al sobrevivent.

El que es disposa als paràgrafs precedents, s'entén sense perjudici de l'establert als articles 811 i 812 del Codi Civil.

Article 44.- Els fills adoptius i els seus descendents no seran legitimaris en la successió dels seus pares i ascendents per naturalesa, ni aquests en la d'aquells, tret del supòsit que un consort adopti el fill per naturalesa de l'altre, el qual tindrà, juntament amb l'adoptant, dret a llegítima. En aquest supòsit, el fill adoptiu i els seus descendents seran legitimaris en la successió del pare per naturalesa o ascendent.

Article 45.- El cònjuge que en morir el consort, no es trobàs separat de fet ni en virtut de sentència ferma, tret que en ambdós casos s'hi trobàs per causa imputable al difunt, serà legitimari en la successió d'aquest.

Si s'havia interposat demanda de separació o havia estat aprovada la reconciliació, hom se subjectarà al que preveu l'article 835 del Codi Civil.

En concurrència amb descendents, la llegítima vidual serà l'usdefruit de la meitat de l'haver hereditari; en concurrència amb pares, l'usdefruit de dos terços; i, en els altres supòsits, l'usdefruit universal.

Article 46.- La preterició d'un legitimari no anul·larà el testament, però quedarà salvat el dret del preterit d'exigir allò que per llegítima li correspongui.

No obstant, la preterició no intencional de fills o descendents legitimaris conferirà al preterit acció per obtenir l'anul·lació del testament, que caducarà als quatre anys de la mort del causant. No es produirà aquest efecte i el preterit només ostentará el dret de reclamar-ne la llegítima:

- Si el testador havia instituit com a únics hereus els seus fills, els descendents o el cònjuge.
- Si la filiació del preterit resultava de procediment judicial d'investigació de paternitat iniciat amb posterioritat a la mort del causant.
- Si el testador, respectant les llegítimes, havia ordenat que valgués el testament encara que fos en el supòsit de preterició no intencional.

No es consideraran preterits els descendents d'un descendent no preterit que hagi premort al testador.

El desheretament fet sense expressió de causa o per causa la certitud de la qual no s'hagués provat, si fos contradicta, o que no sigui alguna de les previstes al Codi Civil, produirà els efectes indicats al paràgraf primer.

Article 47.- La llegítima es podrà atribuir per qualsevol títol i conferirà als legitimaris el dret d'exercitar les accions de petició i divisió d'herència i de promoure el judici de testamentaria, excepció feta del supòsit del pagament de la llegítima en metàl·lic.

Per a fixar la llegítima es deduirà del valor que tenien els béns a la mort del causant l'import dels deutes i de les càrregues, sense incloure-hi les imposables al testament, així com tampoc les despeses de darrera malaltia, enterrament i funeral.

Al valor líquid determinat així, s'hi afegirà el de les liberalitats computables, pel que tenien en el moment de la mort, i se'n deduiran les millors útils i les despeses extraordinàries de conservació o reparació, costejades pel beneficiari i amb agregació de l'import dels deterioraments causats per culpa d'aquest que n'haguessin disminuït el valor.

Article 48.- La llegítima atribueix dret a una porció de l'haver hereditari i ha de ser pagada en béns de l'herència. No obstant, el testador, en tot cas, i l'hereu distribuïdor, si no se'ls hagués prohibit, podran autoritzar el pagament de la llegítima en doblers encara que no n'hi hagi a l'herència.

S'hauran de respectar els llegats de cosa específica i l'assignació o distribució de béns determinats, ordenats a favor dels legitimaris pel testador o hereu distribuïdor.

Per pagar la llegítima, hom s'atindrà al valor que tenien els béns hereditaris al temps del finiment, incrementat amb els fruits i les rendes produïts des de la mort del causant. Des del finiment, el crèdit en metàl·lic acreditarà l'interès legal.

La decisió de pagament en metàl·lic només produirà efectes si es comunica fefaentment als legitimaris en el termini d'un any des de l'obertura de la successió. El pagament s'efectuarà dins de l'any següent a la comunicació, si la llegítima no supera la tercera part de l'herència, i en el termini de dos anys, en cas contrari.

Transcorreguts els terminis indicats sense que s'hagi efectuat el pagament en metàl·lic de la llegítima, el legitimari podrà reclamar-ne judicialment el pagament o complement, i la demanda es podrà anotar al Registre de la Propietat.

Tots els béns de l'herència són afectes al pagament en metàl·lic de la llegítima, però, respecte de tercers hipotecaris, serà aplicable, en allò que pertoca, l'article 15 de la Llei Hipotecària.

La institució d'hereu, l'assignació o distribució de béns, el llegat i la donació a favor de qui resulti legitimari, implicaran atribució de llegítima, encara que no s'expressi així, i s'imputaran en satisfacció d'aquesta, sempre que el causant, el donant o l'hereu distribuïdor no hagi disposat una altra cosa.

Aquesta imputació tindrà efecte, encara que el legitimari rebutgi l'herència, l'assignació o distribució, o el llegat.

Els hereus podran també fer ús de la facultat establerta a l'article 839 del Codi Civil, i el cònjuge viudo a la de l'article 840 del mateix cos legal.

Article 49.- La disposició a favor d'un legitimari per valor superior a la seva llegítima, amb l'expressa prevenció cautelar que, si no accepta les càrregues o limitacions que se li imposen, es reduirà el seu dret a la llegítima estricta, facultarà aquell per a optar entre acceptar la disposició en la forma establerta o fer seva la llegítima, lliure de tota càrrega o limitació.

Article 50.- Pel pacte successori conegut per definició, els descendents, legitimaris i emancipats poden renunciar a tots els drets successoris o únicament a la llegítima que, en el moment oportú, els puguin correspondre en la successió dels seus ascendents, de veïnatge mallorquí, en contemplació d'alguna donació, atribució o compensació que rebin o hagin rebut anteriorment d'aquests.

La definició sense fixació del seu abast s'entendrà limitada a la llegítima. El canvi de veïnatge civil no afectarà la validesa de la definició.

La definició haurà de ser pura i simple i s'haurà de formalitzar en escriptura pública.

En morir el causant s'aplicarà, si era el cas, el que es disposa al paràgraf 3r. de l'article 47, a efectes de fixació de la llegítima.

CAPÍTOL IV.- De la successió ab intestato.

Article 51.- La definició deixa sense efecte qualsevol disposició relativa a la llegítima del descendent, sigui quina sigui la data del testament.

Respecte d'altres disposicions testamentàries a favor del descendent, seran vàlids, en la definició limitada a la llegítima, la institució d'hereu i el llegat amb càrrec a la porció lliure, sigui quina sigui la data del testament. I en la no limitada, quedarà sense efecte qualsevol disposició de caràcter patrimonial continguda en testament de data anterior a la definició, sense que entri en joc la substitució vulgar, tret de la que es disposi a favor de descendents del renunciant si era fill únic; però, altrament, seran vàlides les ordenades en testament de data posterior.

Si el causant moria intestat i si la definició s'havia limitat a la llegítima, el descendent serà cridat com a hereu; si no era limitada, qui l'hagués atorgada no serà cridat mai; si que ho seran els seus descendents, excepció feta que del pacte resulti expressament el contrari o que hi hagi altres descendents no renunciants o estirps d'aquests.

Secció 5.- Dels testaments.

Article 52.- En els testaments atorgats davant notari no serà necessària la presència de testimonis, tret dels casos següents:

- Si el notari no coneixia el testador.
- Si el testador era cec o completament sord.
- Si el testador no sabia o no podia signar.
- En els supòsits en què el notari ho consideri necessari o així ho manifesti el testador.

En tots aquests supòsits els testimonis, en nombre de dos, no tendran l'obligació de conèixer el testador, tret del cas a), i ho podran ser els empleats del notari.

En tota la resta s'observaran les formalitats previstes en el Codi Civil.

Article 53.- La successió ab intestato es regirà pel disposat al Codi Civil, sense perjudici, si és el cas, dels drets que es reconeixen al cònjuge viudo a l'article 45 i del que es preveu a l'article 51, ambdós d'aquesta Compilació.

TÍTOL III.- Dels drets reals

Article 54.- La varietat consuetudinària denominada estatge confereix el dret personalíssim i intransmissible d'habitar gratuïtament la casa, ocupar-ne privativament les habitacions necessàries i compartir l'ús de les dependències comunes amb els posseïdors legítims de l'immoble, sense concórrer a les despeses, les càrregues i els tributs que l'afectin.

En allò que no es preveu en el paràgraf anterior, hi serà d'aplicació el que disposa el Codi Civil (arts. 523 a 529, n.º 30299) sobre el dret d'habitació.

Article 55.- Els censos, l'alou i els altres drets de naturalesa anàloga es regiran pel que es disposa en aquest Títol i supletòriament pel Codi Civil, excepció feta dels articles 1.636 a 1.642, ambdós inclosos, que no hi seran aplicables en cap cas.

A més del que estableix l'article 63, seran d'aplicació a l'alou les normes

dels cens emfitèutic, sempre que no siguin incompatibles amb la seva naturalesa.

Article 56.— El cens que es constitueix quan el propietari útil d'un immoble transmet aquest domini amb reserva del dret de percebre la pensió anual té igual naturalesa i caràcter que el cens reservatiu.

Article 57.— Per a la redempció dels censos, si no n'era conegut el capital, aquest es determinarà computant la pensió al tres per cent, tret dels emfitèutics sense dret a lluíme, que es computaran a l'u i mig.

Article 58.— El censalista, a l'hora d'atorgar rebut de qualsevol pensió, pot obligar el censatari que li doni "firma" del pagament en escriptura pública, que anirà a càrrec del mateix censalista.

El senyor directe gaudirà del mateix dret en relació amb el pagament del lluíme.

Article 59.— Poden dividir-se entre dues o més persones les finques gravades amb un cens, encara que sigui sense el consentiment del censalista.

Article 60.— Els censos s'extingeixen per prescripció de cinc anys, que es computaran des del pagament de la darrera pensió. La prescripció també afecta les pensions, que només podran reclamar-se respecte dels darrers tres anys.

L'alou també s'extingeix per prescripció de cinc anys, que es comptaran des de la inscripció en el Registre de la Propietat de la darrera transmissió onerosa del domini útil de la finca i, si aquesta hi manca, des que el senyor directe n'hagi tengut coneixement, sempre que durant aquest termini no s'hagi reclamat o pagat el lluíme o no s'hagi efectuat cap acte de reconeixement.

Article 61.— La manca de pagament de la pensió del cens no produeix el comís de la finca.

Article 62.— Respecte del pagament i cobrament de les pensions dels censos, hom s'haurà d'atendre a l'estat possessori.

El censatari pot cessar en el pagament de les pensions quan el censalista no justifiqui el dret de percepció.

L'estat possessori es perd pel transcurs de dos anys sense cobrar la pensió.

Article 63.— L'alou i els censos emfitèutics amb dret a lluíme són redimibles en qualsevol moment a instància del senyor útil, mitjançant el pagament al senyor directe d'un lluíme i de dos terços de lluíme del valor de la finca, tret que el títol de constitució digui una altra cosa, en l'estimació dels quals no es computarà el de les millores introduïdes o edificacions que s'hi hagin realitzat amb posterioritat a la data del títol constitutiu. Si no s'havia pactat cap quantitat en concepte de lluíme, aquest consistirà en l'ú per cent del valor de la finca apreciat en la forma consignada anteriorment.

LLIBRE II.— DE LES DISPOSICIONS APLICABLES A L'ILLA DE MENORCA

Article 64.— La institució coneguda a Menorca amb el nom de Societat Rural, comunament pactada entre el titular d'un predi rústic i un conrador, en contereix a ambdós consocis conjuntament la representació.

Davant el titular del predi i tret de pacte en contrari, el conrador assumeix la gestió dels interessos dels familiars que hi convisquin.

La Societat Rural no s'extingeix per la mort dels consocis, sinó que, en lloc d'aquests, quedaran subrogats els respectius successors.

En el que no es preveu en aquest Títol o que no hagi estat expressament establert en el contracte constitutiu, hom s'atindrà exclusivament als usos i costums.

Article 65.— A l'illa de Menorca regeix el disposat al Llibre I d'aquesta Compilació, excepció feta dels articles 6 i 7, en allò que es refereix a la donació universal de béns presents i futurs, del Capítol II del Títol II, dels articles 50 i 51 i del Títol III.

LLIBRE III.— DE LES DISPOSICIONS APLICABLES A LES ILLES D'EIVISSA I FORMENTERA

TÍTOL I.— Del règim econòmic conjugal.

CAPÍTOL I.— Del règim matrimonial paccionat (espolits)

Article 66.—

1. El règim econòmic conjugal serà el convingut en capítols matrimonials, denominats espolits, que podran atorgar-se abans o durant el matrimoni, necessàriament en escriptura pública.

2. Els capítols matrimonials podran contenir qualsevol estipulació relatives al règim econòmic de la família i successoris dels contraents i dels qui concorrin amb aquests a l'atorgament, sense cap més limitació que les que resultin preceptuades en aquesta Compilació.

3. Tenen capacitat d'atorgar capítols abans de contreure matrimoni aquells que vàlidament el puguin celebrar. Els menors d'edat necessitaran l'assistència dels pares, del tutor o del curador.

4. Celebrat el matrimoni, la novació de capítols requerirà la concurrència, si vivien, de les persones que hagin assistit a l'atorgament per dotar, fer donacions o llegats o nomenar hereus als contraents o als seus fills, sempre que la novació afecti les disposicions realitzades per aquestes.

5. Quan les estipulacions capitulars es refereixin a institucions familiars i successoris consuetudinàries, tals com constitució de dot o d'escreix, acolliment en una quarta part dels milloraments, donacions universals, heretaments, pacte d'usdefruit universal i clàusula de confiança, hom se subjectarà al que s'hagi pactat i aquelles s'interpretaran d'acord amb el costum.

6. El divorci produeix la ineficàcia dels capítols matrimonials i, per tant, de totes les seves estipulacions, exceptuant-ne el que s'estableix als paràgrafs següents.

Els heretaments i les donacions a favor del fill o de la filla, en consideració al matrimoni dels quals s'hagin atorgat els capítols, en conservaran l'eficàcia si hi ha descendència del matrimoni, sense perjudici dels drets que s'haguessin pactat a favor del consort. En cas contrari, o si el fill o la filla contraguessin nou matrimoni, l'heretament o la donació esdevindran revocables per la sola voluntat de l'heretant o donant.

Els heretaments a favor dels descendents del matrimoni en consideració al qual s'havien atorgat els capítols també en conservaran l'eficàcia, si bé els heretaments purs devindran revocables.

CAPÍTOL II.— Del règim matrimonial legal.

Article 67.—

1. Per manca d'espolits, el matrimoni quedarà subjecte al règim de separació de béns, que reconeix a cada cònjuge el domini, el gaudi, l'administració i la disposició dels béns propis.

El marit i la muller podran transmetre's per qualsevol títol béns i drets i celebrar entre si qualsevol classe de contractes.

2. Els cònjuges seran obligats a contribuir al sosteniment de les càrregues del matrimoni. Per manca de pacte, ho faran en proporció als seus recursos econòmics.

Si hi ha dot o d'altres béns afectes al sosteniment de les càrregues familiars, els fruits i les rendes s'aplicaran preferentment a aquest fi.

CAPÍTOL III.— De l'usdefruit universal capitular.

Article 68.— L'usdefruit universal convingut en espolits per a després de la mort facultarà l'usufructuari per a regir i governar la casa i tots els béns, i aquest quedarà dispensat de formar inventari i de prestar fiança.

L'usufructuari serà obligat a prestar, amb càrrec a l'usdefruit, aliments a l'hereu, al consort d'aquest i als fills de cònjuge premort i de l'hereu que visquin a la casa, així com consentir que es facin a l'usdefruit les minves necessàries per a constituir el dot i pagar les lligítimes.

Aquest usdefruit serà inalienable, sense perjudici que, amb el consentiment del nou propietari, s'alienin béns determinats; l'usdefruit subsistirà sobre el producte de l'alienació que no es destini a prestar aliments o a pagar deutes o lligítimes.

TÍTOL II.— De les successions

CAPÍTOL I.— Dels modes de delació hereditària i dels principis successoris.

Article 69.—

1. La successió es defereix per testament, per pacte o per disposició de la Llei.

2. El testament i el pacte successoris seran vàlids encara que no continguin institució d'hereu o que aquesta no comprengui la totalitat dels béns.

CAPÍTOL II.— De la successió testada.

Article 70.— Tot allò que es refereix a la successió testamentària es regirà pel Codi Civil, amb les excepcions contingudes en aquest Llibre. També hi serà d'aplicació el disposat a l'article 52, del Llibre I d'aquesta Compilació.

El testament s'entendrà revocat per l'atorgament posterior d'un altre o d'un pacte successoris vàlid, sempre que no s'hi disposàs que aquell subsisteixi en tot o en part.

CAPÍTOL III.— De la fidúcia successòria.

Article 71.— Cada cònjuge pot nomenar fiduciari a l'altre perquè ordeni la successió d'aquell entre els seus descendents comuns.

La designació de fiduciari, així com els actes d'aquest en compliment de l'encàrrec, hauran de constar en testament o en escriptura pública.

L'execució de l'encàrrec feta per acte inter vivos serà irrevocable.

CAPÍTOL IV.— Dels pactes successoris.

Secció 1.ª.— Disposicions Generals.

Article 72.—

1. Només seran vàlids els pactes successoris atorgats en escriptura pública. Els pactes successoris continguts en capítols (espolits) es regeixen per les normes establertes a l'article 66 i al Capítol present.

2. Els pactes successoris poden contenir qualsevol disposicions mortis causa, a títol universal o singular, amb les substitucions, modalitats, reserves, renunciacions, clàusules de reversió, càrregues i obligacions que els atorgants hi estableixin.

Secció 2.ª - Dels pactes d'institució.

Article 73.- La institució es podrà fer determinant en el mateix pacte les persones cridades a l'herència o establint les regles d'acord amb les quals aquesta s'hagi de deferir en el futur o delegant en el cònjuge la facultat d'ordenar la successió.

Els pactes d'institució poden implicar simples crides a la successió o contenir transmissió actual de tots o part dels béns. Les porcions vacants acreixeran l'instituit.

La donació universal de béns presents i futurs equival a la institució contractual d'hereu.

Article 74.- Els pactes successoris són irrevocables. Només podran ser modificats o deixats sense efecte per mutu dissens que consti en escriptura pública.

Els atorgats a favor de persones que han de néixer només podran ser revocats quan hi concorrin les causes de desheretament legítimari.

L'heretament no quedarà sense efecte per causa de preterició sense perjudici que els legítimaris en puguin reclamar la llegítima.

Article 75.- Els pactes successoris sense transmissió actual de béns confereixen únicament la qualitat personalíssima d'hereu contractual, i queden revocats per premoriència de l'instituit. L'instituent conservarà fins a la mort la propietat dels béns, però no en podrà disposar en frau de l'heretament.

Article 76.- En els pactes successoris amb transmissió actual de béns l'instituent podrà reservar-se la facultat de disposar-ne per qualsevol títol.

Secció 3.ª - Dels pactes de renúncia.

Article 77.- Pel finiment de llegítima el descendent legítimari major d'edat pot renunciar a la llegítima o a tots els drets que li puguin correspondre a l'herència del descendent en contemplació d'una donació, atribució o compensació que l'ascendent o el seu hereu contractual li hagin fet en vida d'aquell. La quota legítimària renunciada acreixerà l'herència.

En allò que no hagi estat convingut per les parts serà d'aplicació la regulació de la definició mallorquina, en la mesura que sigui compatible amb la funció i el significat usuals a Eivissa i Formentera.

CAPÍTOL V.- De les substitucions.

Article 78.- El disponent pot ordenar substitucions en tots els seus béns o en part d'aquests mitjançant qualsevol acte de liberalitat inter vivos o mortis causa.

Els fideïcomissos i les substitucions fideïcomissàries s'interpretaran d'acord amb la tradició jurídica insular.

CAPÍTOL VI.- De les llegítimes.

Article 79.- Són legítimaris:

A) Els fills i descendents per naturalesa, matrimonials i no matrimonials, i els adoptius.

B) Els pares, per naturalesa i adopció.

La llegítima dels descendents és constituïda per la tercera part de l'haber hereditari, si eren quatre o menys de quatre, i per la meitat de l'herència si excedien d'aquest nombre. Els fills es comptaran per caps, i els altres descendents per estirps. Les dues terceres parts o la meitat restants, segons els casos, seran de lliure disposició.

La llegítima dels pares es regirà pels articles 809 i paràgraf 1r del 810 del Codi Civil, sempre que no contradiguin el que es preceptua en aquest Capítol.

Article 80.- Per a determinar la llegítima individual entre diversos legítimaris, s'hi ha de comptar el que sigui hereu, així com també el que hagi renunciat o atorgat el finiment, el desheretat injustament i el declarat indigne de succeir al causant, sense perjudici dels drets dels fills o descendents del desheretat o indigne, d'acord amb els articles 761 i 857 del Codi Civil.

Article 81.-

1. L'hereu o successor contractual obligat al pagament de la llegítima podrà, sense intervenció dels legítimaris, acceptar l'herència, inscriure els béns rebuts als Registres públics i alienar-los o gravar-los per qualsevol títol; podrà, així mateix, pagar la llegítima en doblers, encara que no n'hi hagués a l'herència, tret de disposició en contra del testador o de l'instituent.

2. L'obligat al pagament de la llegítima haurà de suportar l'afecció real legítimària sobre tots els béns que li hagin estat adjudicats per herència, donació o heretament.

3. La llegítima acreditarà l'interès legal del seu import des de la mort del causant encara que el pagament s'efectuï en béns hereditaris.

En el llegat, assenyalament o assignació de cosa específica hereditària en concepte de llegítima o imputable a aquesta, el legítimari afavorit farà seus, en lloc dels interessos, els fruits o les rendes que la cosa produeixi a partir de la mort del causant.

Mentre el legítimari visqui a la casa i en companyia de l'hereu o de l'usufructuari universal de l'herència i a expenses d'aquests, la llegítima encara no satisfeta acreditarà interessos.

4. L'import de la llegítima, fixat el dia de la mort del causant, variarà segons les alteracions intrínseques del valor dels béns de l'herència fins el moment d'efectuar-se'n el pagament.

Article 82.-

1. El dret del legítimari a una part del valor, que pot ser concretat en béns o en doblers de la manera assenyalada a l'article precedent, grava amb afecció real tots els béns de l'herència.

2. Entre legítimaris, procedirà el dret de retracte, en cas de cessió del dret a la llegítima a un tercer que no ho sigui.

3. El legítimari, pel simple fet de ser-ho, no té dret a retracte en el cas de venda per l'hereu dels béns hereditaris.

4. El legítimari no pot exercitar les accions de petició i divisió d'herència.

Article 83.-

1. La renúncia pura i simple de la llegítima, la desheretació justa i la declaració d'indignitat per a succeir extingeixen la llegítima individual. Els mateixos actes en relació amb l'únic o amb tots els legítimaris, l'extingeixen totalment. En tots aquests supòsits la llegítima acreixerà l'herència, sense perjudici de l'aplicació, si és el cas, dels articles 761 i 857 del Codi Civil.

2. L'acció per a exigir la llegítima prescriu als trenta anys a comptar des de la mort del causant.

Aquest termini no correrà respecte del legítimari mentre visqui a la casa i en companyia de l'hereu o de l'usufructuari universal de l'herència i a expenses d'aquests; però, si moria en aquesta situació havent transcorregut el temps de prescripció, aquesta operarà, sempre que no l'hagués reclamada judicialment o extrajudicialment i no l'hagués esmentada en el seu testament.

CAPÍTOL VII.- De la successió ab intestato.

Article 84.- La successió intestada a Eivissa i Formentera es regeix per les normes del Codi Civil.

No obstant el disposat al paràgraf anterior, el cònjuge viudo adquirirà lliure de fiança, en la successió del consort difunt, l'usdefruit de la meitat de l'herència en concurrència amb descendents i de dues terceres parts de l'herència en concurrència amb ascendants.

TÍTOL III.- Dels drets reals

Article 85.- Podrà conferir-se per qualsevol títol el dret d'habitació consistent en el gaudi dels elements i les pertinences comuns de l'habitatge, i, en especial, d'una habitació independent que es tanqui amb clau. El gaudi de tots els elements esmentats i de l'habitació, tret que hi hagi estipulació expressa en contrari, es considerarà que ho és en la mesura suficient per atendre les necessitats del titular del dret, i el seu contingut comprendrà, a títol enunciatiu, tot el que es relaciona amb el porxo, cuina, pou de la casa i fruites fresques.

TÍTOL IV.- De les obligacions i els contractes

Article 86. L'explotació a majoral, conveni agrícola entre parts pactat en qualsevol forma entre el propietari i el conrador o majoral, es regirà per allò que s'hi hagi convingut i per l'establert en aquesta Compilació. En defecte d'això, hom s'atindrà als usos i costums insulars.

Quan una de les parts vulgui procedir a la resolució del contracte, ha de donar a l'altra el desvís o preavís, fefaentment amb dos testimonis, segons el costum. Per fer-ho té de temps fins a les vint-i-quatre hores del darrer dia de l'any en curs, i el conrador ha de deixar lliure i expedida la finca a les dotze hores del dia vint-i-quatre de juny de l'any següent.

Disposició Final Primera.- Les normes del Dret Civil Especial Balear escrit o consuetudinari, principal o supletori, vigents a la promulgació d'aquesta Compilació, queden substituïdes per les que s'hi contenen.

Disposició Final Segona.- Les remissions que fa aquesta Compilació a les disposicions del Codi Civil s'entenen fetes a la redacció vigent a l'entrada en vigor d'aquesta Llei.

Disposició Transitòria Primera.- La preterició no intencional de fills o descendents a què es refereix el paràgraf 2n. de l'article 46 de la Compilació, sobrevinguda per aplicació de les normes constitucionals, no implica la nul·litat del testament atorgat amb anterioritat a aquesta Llei, i els preterits únicament tenen dret a reclamar-ne la llegítima.

Disposició Transitòria Segona.- Les atribucions patrimonials en concepte de llegítima que per via de reserva o afecció s'hagin escripturats i inscrit en el Registre de la Propietat sense consentiment ni intervenció del legítimari, a l'empara del règim vigent anterior a la Compilació del 1961, podran cancel·lar-se a petició de persona interessada, sempre que hagin passat vint anys des de la seva constància registral.

DECRET 80/1990, de 6 de setembre, pel qual es crea el Centre de Coordinació Operativa de Protecció Civil del Govern Balear.

La Llei 2/1985, de 21 de gener, sobre protecció civil, després d'identificar doctrinalment aquesta com a la protecció física de les persones i dels béns en situacions de risc col·lectiu greu, calamitat pública o catàstrofe extraordinària,